

КАКО ЈЕ БАРНС И НОБЛ СПАСАО МАЛЕ АМЕРИЧКЕ ИЗДАВАЧЕ

За мале и независне издаваче у САД, огромна мрежа Барнс и Нобл некада је представљала претњу. Сада је од виталног значаја за њихов опстанак. И добро јој иде. Како пише *Њујорк ѿајмс*, многи у издавачкој бранши га цене управо због његове јединствене улоге у екосистему књига, где помаже читаоцима да открију нова издања, а издавачима да задрже улагања у физичке продавнице, чинећи га важним сидром у издавачком свету који је последњих деценија уздрман продајом на интернету и много већим играчем: Амазоном. Стога охрабрује податак да је продаја књига у ланцу Барнс и Нобл порасла за 14% у 2021. у односу на 2019, последњу годину пре пандемије.

Према Америчком удружењу издавача, штампане књиге доносе 76% прихода својим издавачима, а више од половине се прода преко Амазона. Бивши председник овог удружења је изјавио да су „постојали периоди у којима је конкуренција била прилично беспопштена. Барнс и Нобл се доживљавао не само као непријатељ већ као отелотворење свега погрешног у корпоративној трговини књигама” – све док се пред свима њима, и малим и великим књижарама није појавио „заједнички непријатељ”, Амазон. Многи истичу и да би била катастрофа да је овај ланац крајем прошле деценије отишао у стечај, јер би тиме повукао за собом и многе мале издаваче. Уредник и издавач Ден Сајмон каже да је у овом послу важна ствар читалачко откривање аутора, што Амазон гуши и каналише себи у прилог. „Што је већи Амазонов тржишни удео, мање ће се чути изворно нових гласова, јер је познато да Амазон промовише књиге по компјутерским алгоритмима. Стога је за опстанак књижевности важно то што је ланац Барнс и Нобл успео да рехабилитује своју позицију”, закључује он.

НАЦИОНАЛНА НАГРАДА ЗА КЊИЖЕВНОСТ ШПАНИЈЕ

Луис Ландеро (1948) носилац је овогодишњег признања које Министарство културе Шпаније додељује за целокупан књижевни опус. Пореклом из сеоске породице из Екстремадуре, наступао је са братом као фламенко гитариста, студирао филологију у Мадриду, а као професор француске књижевности предавао на истом факултету и на Јејлу. Као књижевник дебитује романом *Игре њо-зної гоба* (*Juegos de la edad tardía*, 1949), у којем је критика одмах запазила сервантесовске коренове на које су указали приповедачка вештина и композиција, брижљива употреба језика, преплитање стварности и фикције и иронијски отклон од снова и идеала. За роман првенац награђен је књижевним признањима, а после њега је објавио још једанаест романа и неколико збирки есеја.

Поводом награде коју је добио за животно дело, критичари истичу како је „ураћање у дело Луиса Ландера улазак у аутентични универзум, препознатљив по ономе што би се могло назвати непоновљивошћу стила, флуидним и наизглед једноставним приповедањем, али с великом густином књижевних референци, које понекад и читаоца укључује у радњу”. Његово дело се опире категоризацији и етикетама, има властити глас и језик у панорами модерне књижевности на шпанском. Ова оригиналност резултат је углађеног, исклесаног, потпуно прецизног писања, импресивне разноликости и лексичке ширине; у том погледу, оно подсећа на Флобера и његов императив за постизање савршенства и прецизности: „Добра реченица у прози мора бити попут стиха, непроменљива, подједнако и ритмична и звучна.”

IN MEMORIAM: НЕЛИДА ПИЊОН (1937–2022)

Једна од најистакнутијих савремених бразилских књижевница, прва жена члан Бразилске књижевне академије, преминула је 17. децембра 2022. у Лисабону. Рођена је у Рио де Жанеиру, у породици исељеника из шпанске покрајине Галиција. Студирала је у родном граду, радила као новинар, а касније је држала курсеве из креативног писања на универзитетима Колумбија, Џон Хопкинс

и Мајами. Добитница је више књижевних признања, међу којима је и награда Принца од Астурије 2005.

У књижевност је упловила 1961. романом *Вогич Габријела Арканџа* (*Guia-Mapa de Gabriel Arcanjo*) који се бави темама греха, опраштања и односом смртника са Богом. Потом је написала велики број романа и приповедака, књига са биографским темама и запаженим збиркама есеја, попут *Хомеровој шејрија* (*Aprendiz de Homero*, 2008) и *Прејивосијавке срца* (*O presumível coração*, 2002), које се читају као омаж великом бразилском писцу Мањаду де Аси-су. Већи успех је остварила романом *Рејублика снова* (*A república dos sonhos*, 1984) који говори о њеним родитељима и прецима који су емигрирали из Галиције у Бразил и свим недаћама које су претрпели. После те књиге, њене књиге почињу да се превode широм света. На српском језику је заступљена само једном приповетком у антологији *Савремене бразилске љриче* (2006).

Поред књижевног, значајан је и њен друштвено-политички ангажман, посебно током првог мандата левичарског председника Бразила Луле да Силве. У њеном последњем интервјуу, данашње стање света описује као „животни пут Шехерезаде која причом одлаже пресуду. Сада живимо као да смо осуђени на вечиту ноћ. Но, морамо знати да је човечанство увек имало огромне тешкоће, увек, никада нисмо имали плодан период иза кога не би следила пропаст, али смо настављали да напредујемо. Данас се много говори о глобализацији, али већ су Викинзи започели овај процес, Грци са Александром, Персијанци, енглески Пирати са Кариба и цењени португалски колонизатори. Увек је било тако, сви су они остварили простор за глобализацију, али одлика данашње глобализације је да купујемо ствари за долар, да продајемо савест и слободу за долар, за кварљиве ствари без икакве вредности. Не бојим се шта би се могло догодити, јер најгоре се већ догодило”.

Приредио
Предрај ШАПОЊА